

M.E. Iacobescu
DICȚIONAR
de
SINONIME
AL LIMBII ROMÂNE

DICȚIONARELE ȘCOLARULUI

M.E. Iacobescu

DICȚIONAR
'de
SINONIME
AL LIMBII ROMÂNE

**Include aproximativ 13.000 de cuvinte-titlu
și 60.000 de echivalente**

DICȚIONARELE ȘCOLARULUI

Editura ANDREAS

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
IACOBESCU, M.E.

Dictionar de Sinonime al Limbii Române / M.E. Iacobescu
București: Andreas Print, 2013

ISBN 978-606-8271-40-8

© 2017, Editura **ANDREAS** PRINT, București
*Toate drepturile asupra acestei ediții în limba română
sunt rezervate Editurii Andreas*

Corectură: Laura Ivona-Dumitru

Bun de tipar: 12.01.2017; Coli de tipar: 24
Format: Z₆ (16/54x84 cm).

DIFUZOR EXCLUSIV:
AGENȚIA DE DIFUZARE DE CARTE
IVO PRINT
Petru Maior nr. 32, sector 1, București
Tel./Fax: 021.222.07.67
E-mail: ivo_print@yahoo.com
*Site: **www.editura-andreas.ro***

Cuvânt înainte

Sinonimele, care dau cea mai mare bogăție și varietate unui text, evitând repetițiile „inestetice“ și obositoare, sunt acele cuvinte cu formă diferită și înțeles identic sau foarte asemănător, fiind de reținut faptul că un cuvânt poate avea mai multe sinonime, formându-se astfel ceea ce se numește o serie sinonimică (exemplu: a abroga *vb.* = (*jur.*): a anula, a desființa, a infirma, a invalida, a suprima, (*pop.*): a strica, (*înv.*): a surpa.

Sursa principală a sinonimiei constituind-o împrumuturile, firesc cea mai mare parte a acestora fiind neologisme (sinonime neologice), precum: limpede/clar; amănunt/detaliu; moarte/deces; adânc/abis; cinstit/onest; abonament/subscriere; (a) îngădui/(a) permite; (a) cere/(a) solicita, abac/numărătoare; abjecție/ticăloșie, sinonimele pot fi:

❖ totale (puține la număr), ce se stabilesc între arhaisme, cuvinte vechi sau regionale și cuvinte literare ori între denumirile populare și termenii tehnico-științifici – exemple: inimă/cord; cupru/alamă; dalac/antrax; timp/vreme; repede/iute; varză/curechi; porumb/cucuruz, păpușoi etc.

❖ parțiale (cele mai frecvente), ce sunt realizate de regulă între cuvinte vechi (altele decât categoriile anterioare) și cuvinte mai noi – exemple: bun = prețios, valoros, blând, gustos;

cuvânt = discurs, cuvântare, vorbă; caz în care nu este vorba despre o identitate a termenilor seriei sinonimice și se optează pentru unul singur dintre cuvinte, în funcție de particularitățile textului/contextului.

Sinonimele pot stabili o relație între:

❖ o expresie și un cuvânt sau două expresii – exemple: a băga de seamă / a observa; a o lua la sănătoasa / a fugi; a se da de-a dura / a se rostogoli, a se da de-a rostogolul; a-și lua nasul la purtare / a se obrăznicii, a i se urca la cap; a se abate / a devia, a se depărta, a divaga, a se îndeparta, a se opri, a trece (Se ~ în drum și pe la el.) a distrage, a sustrage (~ atenția de la un lucru.), a contraveni sau

❖ poate avea mai multe sensuri – exemplu: arbore/pom, copac (Stejarul este un copac / Caisul este un pom).

Sinonimul și cuvântul înlocuit, obligatoriu, trebuie să fie aceeași parte de vorbire:

- substantiv: noroc/șansă;
- verb: a reuși/a izbuti;
- adjectiv: prietenesc/amical;
- pronume: el/dânsul;
- numeral: întâiul/primul;
- adverb: mereu/totdeauna;
- prepoziție: către/spre

Index de abrevieri

Pentru ușurarea lecturii și mărirea gradului de utilitate practică a acestui Dicționar, în afara omisiunii (premeditate), de a da prea numeroase exemple de sinonime din categoria: învechite (*inv.*), arhaisme (*arh.*), regionalisme (*reg.*) sau chiar rar folosite (*rar*), a fost nevoie să fie introduse în text abrevieri (abrevierea fiind o prescurtare, o reducere în lungime sau în conținut a unui cuvânt sau a unei expresii comune, des folosite, ce poate folosi orice semne grafice sau sonore, din orice parte a unui cuvânt, expresii, idei, titlu, sunet, onomatopee), foarte apropiată de conceptul de acronim (Cuvânt monosilabic sau disilabic, creat prin folosirea primei sau primelor litere ale cuvintelor care compun o sintagmă, o expresie, un titlu etc. – provenit din fr. Acronyme), fără a fi însă identic cu acesta, deși ambele fac parte din aceeași familie largă a prescurtărilor, gramatica limbii române permițând însă „egalarea“ acestora în categoria sinonimelor.

Lista abrevierilor, întâlnite uzual, și nu exclusiv în acest Dicționar, oferite ca „bonus“ bunului cititor:

❖ a. – ante	❖ aor. – aorist
❖ abr. – abreviat, abreviere	❖ apic. – apicultură
❖ absol. – (tranzitiv) absolut	❖ arg. – argotic
❖ acc. – accentuat	❖ arh. – arhaizant, arhaic
❖ act. – activ	❖ arheol. – arheologie
❖ acuz. – acuzativ	❖ arhit. – arhitectură
❖ adj. – adjectiv	❖ arom. – aromână
❖ adj. dem. – adjectiv demonstrativ	❖ art. – articol; articulat
❖ adj. interog. – adjectiv interogativ	❖ art. adj. – articol adjectival
❖ adj. rel. – adjectiv relativ	❖ art. hot. – articol hotărât
❖ adj. nehot. – adjectiv nehotărât	❖ art. nehot. – articol nehotărât
❖ adj. pos. – adjectiv posesiv	❖ art. pos. – articol posesiv
❖ adv. – adverb	❖ astron. – astronomie
❖ adv. interog. – adverb interogativ	❖ bg. – limba bulgară
❖ aer(on). – aeronautică	❖ biochim. – biochimie
❖ agric. – agricultură	❖ biol. – biologie
❖ agron. – agronomie	❖ bis. – termen bisericesc
❖ alb. – limba albaneză	❖ bot. – botanică
❖ anat. – anatomie	❖ ceh. – limba cehă

- ❖ **cf.** – confer
- ❖ **chim.** – chimie
- ❖ **cib.** – cibernetică
- ❖ **cin.** – cinema; cinematografie
- ❖ **concr.** – concretizat
- ❖ **conj.** – conjuncție
- ❖ **constr.** – construcții
- ❖ **cont.** – contabilitate
- ❖ **cor.** – coregrafie
- ❖ **cosm.** – cosmografie; cosmologie
- ❖ **cuv.** – cuvânt
- ❖ **cuv. am.** – cuvânt american
- ❖ **cuv. autoht.** – cuvânt autohton
- ❖ **dat.** – dativ
- ❖ **depr.** – depreciativ
- ❖ **dial.** – dialect(al)
- ❖ **dem.** – demonstrativ
- ❖ **din.** – dinari
- ❖ **drom.** – dacoroman
- ❖ **ebr.** – limba ebraică
- ❖ **ec.** – economie
- ❖ **ec. pol.** – economie politică
- ❖ **electron.** – electronică
- ❖ **elt.** – electrotehnică
- ❖ **engl.** – limba engleză
- ❖ **engl. am.** – engleză americană
- ❖ **entom.** – entomologie
- ❖ **esper.** – limba esperanto
- ❖ **est.** – estoniană
- ❖ **et. nec.** – etimologie necunoscută
- ❖ **expr.** – expresie
- ❖ **etc.** – etcetera („și celelalte lucruri“)
- ❖ **etnol.** – etnologie
- ❖ **f.** – feminin
- ❖ **fact.** – (tranzitiv) factitiv
- ❖ **fam.** – familiar
- ❖ **farm.** – farmacie; farmacologie
- ❖ **fig.** – figurat
- ❖ **fil.** – filozofie
- ❖ **filol.** – filologie
- ❖ **fin.** – finanțe
- ❖ **fiz.** – fizică
- ❖ **fiziol.** – fiziologie
- ❖ **fon.** – fonetică; fonologie
- ❖ **fot.** – fotografie
- ❖ **fr.** – limba franceză
- ❖ **gen.** – genitiv
- ❖ **geo(gr.)** – geografie
- ❖ **geol.** – geologie
- ❖ **geom.** – geometrie
- ❖ **ger.** – gerunziu
- ❖ **germ.** – limba germană
- ❖ **gr.** – limba greacă
- ❖ **gram.** – gramatică
- ❖ **hort.** – horticultură
- ❖ **Hr.** – Hristos
- ❖ **iht.** – ihtiologie
- ❖ **imper.** – imperativ
- ❖ **imperf.** – imperfect
- ❖ **impers.** – (verb) impersonal
- ❖ **impr.** – impropriu
- ❖ **ind.** – industrie
- ❖ **indic.** – indicativ
- ❖ **inf.** – infinitiv
- ❖ **inform.** – informatică
- ❖ **interj.** – interjecție
- ❖ **interrog.** – interogativ
- ❖ **intransz.** – intransitiv
- ❖ **invar.** – invariabil
- ❖ **ir.** – ironic
- ❖ **ist.** – istorie
- ❖ **it.** – limba italiană
- ❖ **înv.** – învechit
- ❖ **jap.** – limba japoneză
- ❖ **jur.** – științe juridice
- ❖ **lat.** – limba latină

- ❖ **lat. lit.** – neologism din limba latină
- ❖ **lat. med.** – limba latină medievală
- ❖ **lat. pop.** – limba latină populară
- ❖ **lingv.** – lingvistică
- ❖ **lit.** – literatură; literar
- ❖ **livr.** – livresc
- ❖ **loc.** – locuțiune
- ❖ **loc. adj.** – locuțiune adjectivală
- ❖ **loc. adv.** – locuțiune adverbială
- ❖ **loc. conj.** – locuțiune conjuncțională
- ❖ **loc. prep.** – locuțiune prepozițională
- ❖ **loc. vb.** – locuțiune verbală
- ❖ **log.** – logică
- ❖ **m.** – masculin
- ❖ **magh.** – limba maghiară
- ❖ **mar.** – marină
- ❖ **mat.** – matematică
- ❖ **mec.** – mecanică
- ❖ **med.** – medicină
- ❖ **med. vet.** – medicină veterinară
- ❖ **met.** – meteorologie
- ❖ **mil.** – termen militar
- ❖ **min.** – mineralogie; minerit
- ❖ **mitol.** – mitologie
- ❖ **m.m.ca perf.** – mai mult ca perfectul
- ❖ **muz.** – muzică
- ❖ **n.** – neutru
- ❖ **N.B.** – nota bene
- ❖ **ngr.** – limba neogreacă
- ❖ **nom.** – nominativ
- ❖ **num. pr.** – nume predicativ
- ❖ **n. pr.** – nume propriu
- ❖ **num.** – numeral
- ❖ **num. adv.** – numeral adverbial
- ❖ **num. card.** – numeral cardinal
- ❖ **num. col.** – numeral colectiv
- ❖ **numism.** – numismatică
- ❖ **num. multipl.** – numeral multiplicativ
- ❖ **num. nehot.** – numeral nehotărât
- ❖ **num. ord.** – numeral ordinal
- ❖ **opt.** – optică
- ❖ **ornit.** – ornitologie
- ❖ **pg. / pag.** – pagină
- ❖ **p.** – post
- ❖ **p. anal.** – prin analogie
- ❖ **part.** – participiu
- ❖ **pas.** – pasiv
- ❖ **peior.** – peiorativ
- ❖ **perf. c.** – perfect compus
- ❖ **perf. s.** – perfect simplu
- ❖ **pers.** – persoană
- ❖ **p. ext.** – prin extensiune
- ❖ **p. gener.** – prin generalizare
- ❖ **pict.** – pictură
- ❖ **pl.** – plural
- ❖ **pol.** – limba poloneză
- ❖ **pop.** – popular
- ❖ **port.** – limba portugheză
- ❖ **postp.** – postpoziție
- ❖ **pp.** – pagină și postpagină / post-paginile
- ❖ **pr.** – pronunțat
- ❖ **pref.** – prefix
- ❖ **prep.** – prepoziție
- ❖ **p. restr.** – prin restricție
- ❖ **prez.** – prezent
- ❖ **prez. conj.** – prezent conjunctiv
- ❖ **prez. ind.** – prezent indicativ
- ❖ **pron.** – pronume
- ❖ **pron. dem.** – pronume demonstrativ
- ❖ **pron. interog.** – pronume interogativ
- ❖ **pron. rel.** – pronume relativ
- ❖ **pron. întăr.** – pronume de întărire
- ❖ **pron. neg.** – pronume negativ
- ❖ **pron. nehot.** – pronume nehotărât
- ❖ **pron. per.** – pronume personal

- ❖ **pron. pos.** – pronume posesiv
- ❖ **pron. refl.** – pronume reflexiv
- ❖ **prt.** – partitiv
- ❖ **psih.** – psihologie
- ❖ **rad.** – radio; radiofonie
- ❖ **refl.** – reflexiv
- ❖ **refl. impers.** – reflexiv impersonal
- ❖ **refl. pas.** – reflexiv pasiv
- ❖ **refl. recipr.** – reflexiv reciproc
- ❖ **refl. unipers.** – reflexiv unipersonal
- ❖ **reg.** – regional
- ❖ **rom.** – limba română
- ❖ **rrom.** – limba rromani
- ❖ **rus.** – limba rusă
- ❖ **s.** – substantiv
- ❖ **săs.** – dialectul săsesc
- ❖ **sb.** – limba sârbă
- ❖ **sec.** – secolul
- ❖ **s.f.** – substantiv feminin
- ❖ **sg.** – singular
- ❖ **sic.** – dialectul sicilian
- ❖ **silv.** – silvicultură
- ❖ **sl.** – limba slavă (veche)
- ❖ **slov.** – limba slovenă
- ❖ **s.m.** – substantiv masculin
- ❖ **s.n.** – substantiv neutru
- ❖ **sp.** – limba spaniolă
- ❖ **spec.** – (prin) specializare
- ❖ **subst.** – substantiv
- ❖ **sued.** – limba suedeză
- ❖ **suf.** – sufix
- ❖ **șt. nat.** – științele naturii
- ❖ **ș.a.** – și alții /altele (numai după nume de persoane)
- ❖ **ș.a.m.d.** – și așa mai departe
- ❖ **tăt.** – limba tătară
- ❖ **tc.** – limba turcă
- ❖ **tehn.** – tehnică
- ❖ **tel.** – televiziune
- ❖ **teol.** – teologie
- ❖ **text.** – industrie textilă
- ❖ **tipogr.** – tipografie
- ❖ **top.** – topografie
- ❖ **tr.** – trecut
- ❖ **tranz.** – tranzitiv
- ❖ **tipo.** – tipografic(ă)
- ❖ **ucr.** – limba ucraineană
- ❖ **unipers.** – (verb) unipersonal
- ❖ **urb.** – urbanistică
- ❖ **v.** – vezi
- ❖ **v.c.** – vezi cuvintele
- ❖ **var.** – variantă
- ❖ **vb.** – verb
- ❖ **viit.** – viitor
- ❖ **v. intrans.** – verb intransitiv
- ❖ **v. refl.** – verb reflexiv
- ❖ **v. tranz.** – verb tranzitiv
- ❖ **voc.** – vocativ
- ❖ **zoo.** – zoologie

ABA = *s.* dimie, pănură, (*pop.*) suman, (*reg.*) saiac, zeghe.

ABAC = *s.* numărătoare (cu bile).

ABANDON = *s.* abandonare, părăsire.

(a) **ABANDONA** = *vb.* a lăsa, a părăsi, (franzuzism rar) a renunța, a ceda.

ABANDONAT = *adj.* părăsit, (*înv. și pop.*) oropsit, (*înv. și reg.*) năpustit.

ABANOS = *s. (livr.) eben.*

(a) **ABATE** = *vb.* a se depărta, a devia, a divaga, a se îndepărta, a se opri, a trece, a distrage, a sustrage, a contraveni.

ABATERE = *s.* deviere, culpă, eroare, greșeală, păcat, vină, vinovăție, (*livr.*) eres, (*reg.*) greș, (*Olt., Munt. și Mold.*) ponos, (*înv.*) cusur, scandal, sminteală, (*fig.*) rătăcire, (*înv. fig.*) rătăceală, neregulă, anomalie.

ABATOR = *s. (înv. și reg.) măcelărie, (reg.) belitoare, tăietorie, (înv.) zalhana.*

ABĂTUT = *adj.* supărat, întors din drum.

ABCES = *s. (med.) (pop.) buboi, coptură, (reg.) furnicel, (înv.) apostimă.*

(a) **ABDICA** = *vb. (pol.)* a renunța, (*înv.*) a se prosti, (*înv. fig.*) a coborî.

ABDICARE = *s. (pol.) (înv.)* prostire, renunțare (~ de la tron).

ABDOMEN = *s. (anat.)* burtă, pânțece, (*reg.*) rânză, vintre, (*prin Mold.*) buft, (*fam.*) burduhan, burdihan.

ABDOMINAL = *adj. (anat.)* ventral.

ABECEDAR = *s. (înv.)* bucoavnă, bucvariu, silabar.

ABERANT = *adj.* absurd.

ABERAȚIE = *s.* absurditate; (*fiz.*) ~ cromatică – cromatism, ~ vizuală – astigmatism.

ABIA = *adv.* doar, numai, tocmai, (*reg.*) taman; anevoie, greu.

ABIL = *adj.* îndemânat, (*fam.*) descurcăreț, șiret, șmecher, viclean, (*pop.*) mehenghi.

(a) **ABILITA** = *vb.* autoriza, delega, împuternici, investi.

ABILITATE = *s.* îndemânare.

ABIS = *s.* prăpastie.

ABITIR = *adv. (pop. și fam.)* dihai.

ABJECT = *adj./s.* ticălos; *adj.* dezgustător.

ABIECTIE = *s.* ticăloșie.

(a) **ABJURA** = *vb.* a se lepăda, a renega.

ABJURARE = *s.* abjurație, lepădare, renegare. (~ a unei doctrine.)

ABLAȚIUNE = *s. (med.)* extirpare, scoatere.

ABNEGAȚIE = *s.* devotament.

(a) **ABOLI** = *vb. (jur.)* a desființa, a suprima, (*pop.*) a șterge.

ABOLIRE = *s. (jur.)* desființare, suprimare, (*livr.*) abolițiune, (*pop.*) ștergere.

ABOMINABIL = *adj.* cumplit, cutremurător, dezgustător, fioros, groaznic, grozav, înfiorător, înfricoșător, îngrozitor, înspăimântător, macabru, monstruos, odios, oribil, respingător, sângeros, teribil, zguduitor.

ABONAMETN = *s. (înv.)* subscriere (la o revistă).

(a) **ABORDA** = *vb.* a acosta, a trata, (*fig.*) a ataca.

ABORDABIL = *adj.* accesibil.

ABORIGEN = *adj./s.* băștinaș.

ABRACADABRANT = *adj.* bizar, ciudat, curios, excentric, extravagant, fantasmagoric, fantezist, inexplicabil, insolit, năstrușnic, neobișnuit, original, paradoxal, singular, straniu.

ABRAZIUNE = *s. (teh.)* abrazare, atrițiune.

(a) **ABREVIA** = *vb.* a prescurta, a scurta.

ABREVIERE = *s.* abreviație, prescurtare, scurtare; acronim.

(a) **ABROGA** = *vb. (jur.)* a anula, a desființa, a infirma, a invalida, a suprima, (*pop.*) a strica.

ABROGARE = *s. (jur.)* abrogăție, anulare, desființare, infirmare, invalidare, suprimare.

ABROGAT = *adj. (jur.)* anulat, desființat, invalidat, înlăturat, suprimat.

ABRUPT = *adj.* drept, perpendicular, piepțiș, pieziș, prăpăstios, priporos, vertical, (*pop.*) oblu.

ABRUTIZARE = *s.* animalizare, dezumanizare, îndobitocire.

ABRUTIZAT = *adj.* animalizat, dezumanizat, îndobitocit.

ABSCONS = *adj.* confuz, echivoc, imprecis, indefinit, neclar, nedefinit, neprecis, obscur.

ABSENT = *adj.* distrat, neatent, neinteresat, (*fig.*) pierdut.

ABSOLUT = *adj.* adânc, necondiționat, complet, deplin, desăvârșit, perfect, profund, total, suveran, suprem; *adj./adv.* imperios, neapărat, stringent; *adv.* desigur, integral, aidoma.

ABSOLUTISM = *s. (pol.)* autocrație.

(a) **ABSOLVI** = *vb.* isprăvi, sfârși, termina; cruta, ierta, scuti, pardona, slobozi.

ABSOLVIRE = *s.* absolvență, isprăvire, terminare; cruțare, iertare, scutire. (~ de o obligație.)

(a) **ABSORBI** = *vb.* aspira, încorpora, înghiți, resorbi, sorbi, suga, trage; acapara, preocupa.

ABSORBIT = *adj.* preocupat.

ABSORBȚIE = *s.* încorporare, resorbție, (*înv.*) sorbire.

ABSTINENȚĂ = *s.* continentă, abținere.

ABSTRACT = *adj.* teoretic; (*artă*) nonfigurativ; conceptual, noțional. (conținutul ~ al unei teorii).

ABSRD = *adj.* aberant, ilogic, nelogic, nerațional, prostesc, stupid, (*livr.*) elucubrant, irațional; *s.* absurditate.

ABSRDITATE = *s.* aberație, aiureală, bazaconie, elucubrație, enormitate, fantasmagorie, prostie, stupiditate; absurd, ilogism, nonsens.

(a se) **ABȚIGUI** = *vb.* ameți, chercheli, îmbăta, turmenta.

ABȚIGUIT = *adj.* amețit, băut, beat, cherchelit, (*fam.*) pilit, îmbătat, turmentat.

(a se) **ABȚINE** = *vb.* a se domina, a se înfrâna, a se opri, a răbda, a se reține, a se stăpâni.

ABȚINERE = *s.* înfrânare, reținere, stăpânire.

ABUNDENT = *adj.* bogat, copios, îmbelșugat, îndestulat, (*fig.*) princiar, regal.

ABUNDENȚĂ = *s.* belșug.

ABUR = *s.* vapori (*pl.*).

(a se) **ABURCA** = *vb.* cățăra, cocoța, ridica, sui, urca.

ABUREALĂ = *s.* miros, (*fig.*) îmbrobodire.